

СУЧАСНА ЛЕКСИКА МІЛІТАРІ В КОНТЕКСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Відбувається активізація та актуалізація лексики мілітарі у зв'язку із триванням російсько-української війни. Окреслюються особливості англомовної військової лексики в контексті англо-українського перекладу на матеріалі сучасних словників та усного мовлення, які не обмежуються військовою термінологією і містять лексичні одиниці військової лексики. До військової лексики або ж лексики мілітарі належать неоднорідні за своєю функціональною характеристикою лексичні одиниці: емоційно забарвлені жаргонізми, терміни, колоквіалізми, які часто постають стилістичними синонімами військових термінів.

Військові терміни характеризуються відповідністю денотату, однозначністю у межах певної терміносистеми, системністю, точністю, відсутністю експресії, стилістичною нейтральністю, незалежністю від контексту. Мілітарі лексичні властиві експресивність, емоційна забарвленість, інтертекстуальний характер, залежність від контексту, наявність конотативних значень. Наголошено, що військова лексика наразі широко вживається поза межами військового дискурсу, а постійний розвиток та збагачення військової лексики в умовах інтенсифікації міжкультурних контактів військових вимагає постійного перегляду існуючих відповідників та підбору відповідників неологізмам. З'ясовано, що підбір українських відповідників як англомовним військовим термінам, жаргонізмам, відбувається на основі традиційних способів перекладу: транслітерації та транскрипції, калькування, прямого включення, приблизного перекладу.

Слово мілітарі стало сучасним неологізмом та вживається в широкому та вузькому значеннях.

Сфери застосування лексики мілітарі: у письмовому мовленні - мас-медіа, аналітичні статті про війну, публіцистика; в усному мовленні - обговорення військових подій, волонтерський рух, збір допомоги армії. Використання різноманітних стилів мови є важливою характерною ознакою вживання лексики мілітарі в українській та англійській мовах.

Тематика лексики мілітарі містить різноманітні назви, терміни, сленг, жаргон. Найуживаніша група лексики це слова неологізми та безпосередньо англо-український переклад або ж військовий переклад.

Військовий переклад є спеціальним видом міжкультурної двосторонньої й двомовної комунікації, має своїм об'єктом тексти військової тематики і здійснюється в різноманітних умовах (як звичайних так і екстремальних) військової служби в військово-політичній, військово-технічній і військово-спеціальних сферах діяльності збройних сил за мовним посередництвом військового перекладача [1]. В Україні значний внесок у розвиток військового перекладознавства зробили В.В. Балабін [2], М.Б. Білан [3], В.М. Лісовський [4] та інші.

Особливості (специфіка) перекладу англomовної військової лексики у сучасному інформаційному просторі. Засвоєння українською мовою англomовної військової лексики. Чи можливі українські відповідники лексичним одиницям на позначення військових понять? Чи варто застосовувати ці відповідники, якщо вони є. Це актуальні питання саме специфіки перекладу та інтерпретації понять лексики мілітарі.

Абревіатури та різноманітні скорочення становлять великий шар військової термінології, зазвичай відтворюються різноманітними засобами та прийомами, серед яких домінують розшифрування абревіатури та надання українського відповідника та експлікації, наприклад: AFOSI (Air Force Office of Special Investigations) – Управління спеціальних розслідувань ВПС; FA (Field Artillery) – польова артилерія; HIMAD (high-to-medium altitude air defense) – ППО в діапазоні великих та середніх висот; IFV (infantry fighting vehicle) – БМП (бойова машина піхоти); LOAC (law of armed conflict) – право збройних конфліктів; SSORD (service support order) – наказ щодо забезпечення бойових дій, HIMARS (High Mobility Artillery Rocket System) – HIMARS (високомобільна артилерійська ракетна система), ATACMS (Army Tactical Missile System) – армійська тактична ракетна система.

Описовий переклад використовується у тих випадках, коли неможливо підібрати відповідник терміну військової сфери. Так, термін facility немає українського відповідника одним словом, тож українською цей термін можна перекласти як спеціально обладнане приміщення, будівля; матеріально-технічний засіб; термін entire performance у військовій сфері означає службову характеристику за весь період служби офіцера; Command and Signal – розпорядження щодо організації зв'язку та розташування командних пунктів (пункт бойового наказу); clothing allowance – грошова надбавка на одержання форми одягу.

Висновок: зміни в історико-суспільному житті України, захист незалежності, активізація міжнародних зв'язків зумовили поширення англomовної військової лексики, що в наш час є закономірним явищем. Переклад такої лексики та впровадження її у письмовому та усному мовленні вимагають від перекладачів уважного та виваженого підходу, щоб не знеособити національного колориту української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабін, В. В. Визначення поняття «військовий переклад». Філологічні трактати. 2018. Том 10. № 2. С. 7-14. doi: [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10\(3\)-01](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2018.10(3)-01)
3. Балабін, В. В. Теоретичні засади військового перекладу в Україні : монографія. К. : Логос, 2018. 492 с. 3. Білан М. Б. Лексико-семантичні проблеми військового перекладу / редкол. : М. Б. Білан (гол. ред.) К. : Логос, 2010. 244 с.
4. Лісовський, В. М. Військово-спеціальний переклад: (англ. мова). підручник у трьох томах. К. : ВІКНУ, 2017.
5. Литовченко, І. Динамічні процеси у військовій лексиці української мови (назви зброї, амуніції, споруд) : монографія ; за ред. проф. Ж. В. Колоїз. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2016. 206 с.

6. Зацний, Ю. А., Семенчук, А. Б. Антитерористична боротьба і поповнення словникового складу сучасної англійської мови : монографія. Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2014. 209 с.

7. Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms. Joint Publication 1-02. (As Amended Through 15 February 2016). Washington D.C.: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016. 699 p. URL: https://irp.fas.org/doddir/dod/jp1_02.pdf (дата звернення: 14.09.2022)